

Svobodný přístup k informacím

- Stručný rozbor zákona 106/99 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve vztahu ke správní judikatuře - prošel velkou novelizací č. 61/2006 Sb.

Svobodný přístup k informacím

- Zákon je realizací čl. 17/5 Listiny : *„Státní orgány a orgány územní samosprávy jsou povinny přiměřeným způsobem poskytovat informace o své činnosti. Podmínky a provedení stanoví zákon.“*
- Je otázka, zda se použijí i limity dle ostatních odstavců čl. 17: *„(1) Svoboda projevu a právo na informace jsou zaručeny.
(2) Každý má právo vyjadřovat své názory slovem, písmem, tiskem, obrazem nebo jiným způsobem, jakož i svobodně vyhledávat, přijímat a rozšiřovat ideje a informace bez ohledu na hranice státu.
(3) Cenzura je nepřípustná.
(4) Svobodu projevu a právo vyhledávat a šířit informace lze omezit zákonem, jde-li o opatření v demokratické společnosti nezbytná pro ochranu práv a svobod druhých, bezpečnost státu, veřejnou bezpečnost, ochranu veřejného zdraví a mravnosti.“*

Svobodný přístup k informacím

- Obdobně 123/1998, o právu na informace o životním prostředí, je realizací čl. 35/2 Listiny: *„(1) Každý má právo na příznivé životní prostředí.*

(2) Každý má právo na včasné a úplné informace o stavu životního prostředí a přírodních zdrojů.

(3) Při výkonu svých práv nikdo nesmí ohrožovat ani poškozovat životní prostředí, přírodní zdroje, druhové bohatství přírody a kulturní památky nad míru stanovenou zákonem.“

Svobodný přístup k informacím

- Podle § 1 zákon zpracovává předpis ES (Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2003/98/ES ze dne 17. listopadu 2003 o opakovaném použití informací veřejného sektoru - nepřeceňovat) a upravuje pravidla pro poskytování informací a dále upravuje podmínky práva svobodného přístupu k těmto informacím.

Svobodný přístup k informacím

- Směrnice dopadá na něco jiného čl.1/1:
„ *1. Tato směrnice stanoví minimální soubor pravidel pro opakované použití a praktické prostředky pro usnadnění opakovaného použití stávajících dokumentů, které mají subjekty veřejného sektoru členských států v držení.* ”
- Odrazila se v definici informace v § 3/3:
„ *Informací se pro účely tohoto zákona rozumí jakýkoliv obsah nebo jeho část v jakékoliv podobě, zaznamenaný na jakémkoliv nosiči, zejména obsah písemného záznamu na listině, záznamu uloženého v elektronické podobě nebo záznamu zvukového, obrazového nebo audiovizuálního.* ”

Svobodný přístup k informacím

- Příkazem zákona je: poskytněš informace!
- Obecný příkaz konkretizovaný v otázkách
KDO, CO, KDY NE a JAK a JAK NE +
dodatková otázka CO POTOM

Svobodný přístup k informacím- kdo

- *„§ 2 Povinnost poskytovat informace: (1) Povinnými subjekty, které mají podle tohoto zákona povinnost poskytovat informace vztahující se k jejich působnosti, jsou státní orgány, územní samosprávné celky a jejich orgány a veřejné instituce.*
- *(2) Povinnými subjekty jsou dále ty subjekty, kterým zákon svěřil rozhodování o právech, právem chráněných zájmech nebo povinnostech fyzických nebo právnických osob v oblasti veřejné správy, a to pouze v rozsahu této jejich rozhodovací činnosti.“ – veškerá veřejná moc a ti, komu je veřejná moc svěřena.*

Svobodný přístup k informacím- kdo

- Čeká nás patrně další změna ve vymezení povinných subjektů (původně „*státní orgány a orgány územní samosprávy*“, pak „*státní orgány a orgány územní samosprávy a veřejné instituce hospodařící s veřejnými prostředky*“, nyní „*státní orgány, územní samosprávné celky a jejich orgány a veřejné instituce*“.)

Svobodný přístup k informacím- kdo

- **Subjekty proti své vůli: ČT, FNM – judikatura ve Sbírce NSS a na www.nssoud.cz**
- **VZP:** Rozsudek NSS ze dne 16. 5. 2007, sp. zn. 3 Ads 33/2006, označující Všeobecnou zdravotní pojišťovnu za povinný subjekt dle § 2 InfZ, který má povinnost poskytnout údaje o platbách poskytnutých jednotlivým smluvním zdravotnickým zařízením (2007/8 – publ. pod č. 1272)
- **Kancelář prezidenta republiky:** rozsudek NSS sp. zn. 2 As 89/2006 (Sb. NSS 2007/11, pod č. 1367), NSS zde odmítl tvrzení, že se jedná toliko o servisní organizaci neodpovědného (dle čl. 54 odst. 3 Ústavy) prezidenta republiky, naopak připomněl, že podle zákona č. 114/1993 Sb. jde o rozpočtovou organizaci financovanou ze státního rozpočtu, a nepřehlédl ani, že kancelář sama uvádí na svých internetových stránkách zásady pro podání žádosti o informace;)

Svobodný přístup k informacím- kdo

- **Ředitelství silnic a dálnic:** Rozsudek MěS v Praze ze dne 31. 5. 2007, sp. zn. 9 Ca 186/2005, jde o veřejnou instituci hospodařící s veřejnými prostředky
- **Ombudsman: rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 2. 2008, sp. zn. 2 As 58/2007 (1586/2008 Sb. NSS):** *„Veřejný ochránce práv jako specifický kontrolní státní orgán je povinným subjektem podle § 2 odst. 1 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím. Rozhodování o žádostech o poskytnutí informací však není přímo na něm, nýbrž spadá mezi úkoly, které pro veřejného ochránce práv plní jeho kancelář.“*

Svobodný přístup k informacím- kdo

- *Národní památkový ústav: rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 9. 2007, sp. zn. 9 As 28/2007 (1402/2007 Sb. NSS): „I. Národní památkový ústav je jakožto odborná organizace státní památkové péče zřízená dle zákona ČNR č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, veřejnou institucí povinnou k poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím.*
- *II. Subjektem povinným rozhodnout dle § 16 odst. 2 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, o odvolání proti rozhodnutí Národního památkového ústavu o neposkytnutí informací je Ministerstvo kultury, které je dle § 25 odst. 2 zákona ČNR č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, Národnímu památkovému ústavu nadřizeno a žádný zvláštní zákon ohledně subordinačních vztahů mezi uvedenými subjekty nestanoví jinak.“*

Svobodný přístup k informacím- kdo

- *Státní podniky: nález Ústavního soudu ze dne 24. 1. 2007, sp. zn. I. US 260/06 „I. Mezi relevantní hlediska pro určení, zda se při poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, jedná o instituci veřejnou či soukromou, patří nejen způsob vzniku a zániku instituce (z pohledu přítomnosti či nepřítomnosti soukromoprávního úkonu), ale také hledisko osoby zřizovatele (z pohledu toho, zda je zřizovatelem instituce jako takové stát či nikoli), subjekt vytvářející jednotlivé orgány instituce (z pohledu, zda dochází ke kreaci orgánů státem či nikoli), existence či neexistence státního dohledu nad činností instituce a konečně veřejný nebo soukromý účel instituce.*

II. Státní podnik založený podle zákona č. 77/1997 Sb., o státním podniku, je veřejnou institucí ve smyslu § 2 odst. 1 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím.“

Svobodný přístup k informacím- kdo

- Rozvedeno ve vztahu k „podnikům“ územních samospráv v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 5. 2008, sp. zn. 8 As 57/2006: *„U akciové společnosti založené územním samosprávným celkem, jejíž orgány jsou vytvářeny tímto územním samosprávným celkem jako jediným akcionářem společnosti, který zároveň zákonem stanovenými prostředky vykonává dohled nad činností akciové společnosti plnící veřejný účel (provozování fotbalu v dané obci), převažují znaky svědčící o její veřejné povaze, a jedná se tedy o veřejnou instituci ve smyslu § 2 odst. 1 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím.“*

Svobodný přístup k informacím- co

- „*informace vztahující se k jejich působnosti*“: „*působnost*“ znamená, že orgány neposkytují informace nad rámec svého fungování
- např. MV nemusí poskytnout Příručku vydanou UNHCR: Rozsudek NSS ze dne 12. 2. 2004, sp. zn. 2 As 55/2003, podle nějž „příručka procedur a kritérií pro přiznání postavení uprchlíka“ vydávaná UNHCR není poskytovanou informací ve smyslu zák. č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím (2005/5 – publ. pod č. 555)
- MZdrav. je sice povinným subjektem, ale nemá povinnost poskytovat lidem informace o jejich zdravotním stavu: Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 10. 2003, sp. zn. 5 A 68/2000, podle nějž informace občanovi o jeho zdravotním stavu podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, nepodává ani Ministerstvo zdravotnictví, ani zdravotnická zařízení, která navíc vůbec nejsou „povinnými subjekty“ podle tohoto zákona (2004/2 – publ. pod č. 119)
- soudy a Ministerstvo spravedlnosti nemusejí odpovídat na dotazy rovnající se žádostem o právní rozbor: Usnesení MS v Praze ze dne 30. 8. 2005, sp. zn. 10 Ca 174/2005, odmítající žalobu podanou proti fiktivnímu rozhodnutí o neposkytnutí informace, když žádost o informace směřovala zcela mimo působnost orgánu, jemuž byla podána – zde žádost Ministerstvu spravedlnosti o odborné teoretické stanovisko k právnímu problému (2006/2 – publ. pod č. 769)

Svobodný přístup k informacím- co za své

- *Zveřejněním:*
- *„§ 5 (1) Každý povinný subjekt musí pro informování veřejnosti ve svém sídle a svých úřadovnách zveřejnit na místě, které je všeobecně přístupné, jakož i umožnit pořízení jejich kopie, tyto informace:*
- *a) důvod a způsob založení povinného subjektu, včetně podmínek a principů, za kterých provozuje svoji činnost,*
- *b) popis své organizační struktury, místo a způsob, jak získat příslušné informace, kde lze podat žádost či stížnost, předložit návrh, podnět či jiné dožádání anebo obdržet rozhodnutí o právech a povinnostech osob,*
- *c) místo, lhůtu a způsob, kde lze podat opravný prostředek proti rozhodnutím povinného subjektu o právech a povinnostech osob, a to včetně výslovného uvedení požadavků, které jsou v této souvislosti kladeny na žadatele, jakož i popis postupů a pravidel, která je třeba dodržovat při těchto činnostech, a označení příslušného formuláře a způsob a místo, kde lze takový formulář získat,*
- *d) postup, který musí povinný subjekt dodržovat při vyřizování všech žádostí, návrhů i jiných dožádání občanů, a to včetně příslušných lhůt, které je třeba dodržovat,*
- *e) přehled nejdůležitějších předpisů, podle nichž povinný subjekt zejména jedná a rozhoduje, které stanovují právo žádat informace a povinnost poskytovat informace a které upravují další práva občanů ve vztahu k povinnému subjektu, a to včetně informace, kde a kdy jsou tyto předpisy poskytnuty k nahlédnutí,*
- *f) sazebník úhrad za poskytování informací,*
- *g) výroční zprávu za předcházející kalendářní rok o své činnosti v oblasti poskytování informací (§ 18),*
- *h) výhradní licence poskytnuté podle § 14a odst. 4,*
- *i) usnesení nadřízeného orgánu o výši úhrad vydaná podle § 16a odst. 7,*
- *j) adresu elektronické podatelny.*
- *(2) Povinné subjekty jsou ve svém sídle povinny v úředních hodinách zpřístupnit*
- *a) právní předpisy vydávané v rámci jejich působnosti,*
- *b) seznamy hlavních dokumentů, ...a to tak, aby do nich mohl každý nahlédnout a poříditi si opis, výpis nebo kopii.“*

Svobodný přístup k informacím- co za druhé

- Na žádost: *„každé fyzické i právnické osobě, která žádá o informaci.“*
- § 3/1 – všichni jsou si rovni, novinář, zaměstnanec jiného úřadu, kverulant....
- Nelze se ale tvářit jako žadatel o informace tam, kde vztah je zjevně jiný, např. když má senátor na ministra dotaz, u nějž je procedura odpovědi kryta jednacím řádem Senátu.

Svobodný přístup k informacím- co krajský úřad

- K poskytování na žádost – viz později podrobně
- Ke zveřejňování podle § 5: podrobnosti a osnova ve vyhlášce Ministerstva informatiky č. 442/2006 Sb., kterou se stanoví struktura informací zveřejňovaných o povinném subjektu způsobem umožňujícím dálkový přístup

Svobodný přístup k informacím-kdy ne

- KDY NE: setrvačná snaha neposkytovat v rozporu s příkázáním: poskytnout je třeba vše, kromě toho, na co dopadá taxativní výčet informací, které se neposkytují podle § 7 – 11

Svobodný přístup k informacím-kdy ne

- § 7: *„Je-li požadovaná informace v souladu s právními předpisy označena za utajovanou skutečnost, k níž žadatel nemá oprávněný přístup, povinný subjekt ji neposkytne.“* - zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti.
- Musí být opravdu podle zákona (jasný stupeň utajení, ne utajení na přání úřadu).
- Příklad v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 7. 2008, sp. zn. 6 As 27/2007: *„Poskytnutí dokumentace předané Evropské komisi pro řízení „State Aid No CZ 46/2003 - Czech Republic“ označené v souladu se zákonem č. 148/1998 Sb., o ochraně utajovaných skutečností, za utajovanou skutečnost bylo možno žadateli o informace odeprít v souladu s § 7 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím.“*

Svobodný přístup k informacím-kdy ne

- § 9: ochrana informací, které jsou obchodním tajemstvím
- Informace musí splňovat objektivní i subjektivní náležitosti obchodního tajemství dle § 17 ObchZ (*„musí se jednat o skutečnosti obchodní, výrobní či technické povahy související s podnikem, které mají alespoň potenciální hodnotu, nejsou v příslušných obchodních kruzích běžně dostupné, mají být podle vůle podnikatele utajeny a podnikatel musí utajení odpovídajícím způsobem zajišťovat“*)

Svobodný přístup k informacím-kdy ne

- Musí být za obchodní tajemství označena předem: rozsudek NSS ze dne 27. 2. 2004, sp. zn. 6 A 136/2002, rušící rozhodnutí o neposkytnutí informací z důvodu ochrany obchodního tajemství, neboť v době vydání rozhodnutí nebyl ve správním spise důkaz o tom, že informace má mít tuto povahu (2006/2 – publ. pod č. 768)
- Nelze to zjišťovat ex post (dotazovat se), (nesmí za takové zjišťování být vyžadována záloha – 6 A 147/2002) – ilustrativní skutkový příběh.

Svobodný přístup k informacím-kdy ne

- Potvrzeno v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 3. 2008, sp. zn. 7 As 24/2007: *„Pouhé označení informace podnikatelem za obchodní tajemství není dostačující k tomu, aby požadovaná informace nebyla poskytnuta s odkazem na § 9 odst. 1 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění účinném do 22. 3. 2006. Správní orgán je vždy povinen zkoumat, zda informace označená podnikatelem za obchodní tajemství skutečně splňuje všechny náležitosti obchodního tajemství podle § 17 obchodního zákoníku.“*

Svobodný přístup k informacím-kdy ne

- S jednou výjimkou v § 9 odst. 2: *„Při poskytování informace, která se týká používání veřejných prostředků, se nepovažuje poskytnutí informace o rozsahu a příjemci těchto prostředků za porušení obchodního tajemství.“*
- Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 25. 5. 2001, sp. zn. 31 Ca 189/2000: *„Obchodním tajemstvím ale nemůže být v žádném případě informace o rozsahu finančních prostředků poskytnutých podnikateli z rozpočtu obce či města, tedy ani údaj o ceně za provedené dílo, jež je hrazena z příjmů získaných od daňových poplatníků. Právě tato skutečnost podtrhuje to, že výdaje obcí jsou věcí navýsost veřejnou, že s jejich zdroji nespojuje toho kterého podnikatele žádná tvůrčí souvislost, jež by jen v náznaku mohla vést k domněnání, že by se mohlo jednat o obchodní tajemství, a to včetně konkrétního užití rozpočtových prostředků.“*

Svobodný přístup k informacím-kdy ne

- Dnes provázáno na § 8b: *„Příjemci veřejných prostředků*
- *(1) Povinný subjekt poskytne základní osobní údaje 4b) o osobě, které poskytl veřejné prostředky.*
- *(2) Ustanovení odstavce 1 se nevztahuje na poskytování veřejných prostředků podle zákonů v oblasti sociální, poskytování zdravotní péče, hmotného zabezpečení v nezaměstnanosti, státní podpory stavebního spoření a státní pomoci při obnově území 4c).*
- *(3) Základní osobní údaje podle odstavce 1 se poskytnou pouze v tomto rozsahu: jméno, příjmení, rok narození, obec, kde má příjemce trvalý pobyt, výše, účel a podmínky poskytnutých veřejných prostředků.“*

Svobodný přístup k informacím-kdy ne

- § 10: ochrana informací o majetkových poměrech osoby, která není povinným subjektem, získaných na základě zákonů o daních, poplatcích, penzijním nebo zdravotním pojištění anebo sociálním zabezpečení

Svobodný přístup k informacím-kdy ne

- § 11: (1) Povinný subjekt může omezit:
- a) **se vztahuje výlučně k vnitřním pokynům a personálním předpisům povinného subjektu: interní předpisy** (to nikdy není to, co má dopad navenek)
- nemůže to být vnitřní rozdělení kompetencí v rámci úřadu: Rozsudek MS v Praze ze dne 12. 4. 2006, sp. zn. 10 Ca 196/2004, podle nějž nelze odmítnout poskytnutí předpisu vymezuujícího působnost jednotlivých složek a pracovníků ve správním řízení s odůvodněním, že se jedná o vnitřní pokyn podle § 11 odst. 1 písm. a) zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím (2006/9 – publ. pod č. 928)
- Nejsou to pokyny řady D: rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 1. 2008, sp. zn. 5 As 28/2007 (1532/2008 Sb. NSS): *„I. Za interní pokyn ve smyslu § 11 odst. 1 písm. a) zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, nelze stricto sensu považovat každý akt, který správní orgán takto označí. Rozhodný je vždy obsah konkrétního pokynu nebo jiného aktu.*
- *II. Týkají-li se Pokyny řady „D“, resp. „DS“, vydávané Ministerstvem financí výkonu veřejné správy, tedy činnosti správce daně, jakožto orgánu veřejné moci, navenek, ve vztahu k veřejnosti a upravují-li aplikační postupy stran jednotlivých ustanovení daňových zákonů, nelze je, jakkoli jsou takto označeny, považovat za informace vyloučené z práva na jejich poskytnutí těm, jichž se postupy v nich upravené bezprostředně týkají, tj. daňovým subjektem.“*

Svobodný přístup k informacím-kdy ne

- b) jde o novou informaci, která vznikla při přípravě rozhodnutí povinného subjektu, pokud zákon nestanoví jinak; to platí jen do doby, kdy se příprava ukončí rozhodnutím (posudky při přípravě rozhodnutí)
- c) jde o informaci poskytnutou Organizací Severoatlantické smlouvy nebo Evropskou unií, která je v zájmu bezpečnosti státu, veřejné bezpečnosti nebo ochrany práv třetích osob chráněna uvedenými původci označením „NATO UNCLASSIFIED“ nebo „LIMITE“ a v České republice je toto označení respektováno z důvodů plnění povinností vyplývajících pro Českou republiku z jejího členství v Organizaci Severoatlantické smlouvy nebo Evropské unii, pokud původce nedal k poskytnutí souhlas

Svobodný přístup k informacím-kdy ne

- (2) Povinný subjekt informaci neposkytne, pokud: a) **vznikla bez použití veřejných prostředků (novinka)** byla předána osobou, jíž takovouto povinnost zákon neukládá, pokud nesdělila, že s poskytnutím informace souhlasí: Rozsudek NSS ze dne 26. 4. 2007, sp. zn. 6 As 15/2006, podle nějž má výluka obsažená v § 11 odst. 2 písm. a) InfZ hovořící o osobě, jíž „zákon“ povinnost poskytnout informaci neukládá, na mysli jiný zákon než sám zákon č. 106/1999 Sb., Ministerstvo průmyslu a obchodu mělo poskytnout informace o projektech pokusů na zvířatech, byť byly tyto projekty předloženy osobami, které samy nejsou povinnými subjekty ve smyslu § 2 InfZ. (2007/8 – publ. pod č. 1271)

Svobodný přístup k informacím-kdy ne

- b) ji zveřejňuje na základě zvláštního zákona a v předem stanovených pravidelných obdobích až do nejbližšího následujícího období (ČSU); nedopadá to na neposkytnutí zápisů z obecního (a tím i krajského) zastupitelstva): rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 6. 2007, sp. zn. 6 As 79/2006 (1342/2007 Sb. NSS): *„Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, není zvláštním zákonem (lex specialis) vůči zákonu č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, který by obci stanovil povinnost zveřejňovat zápisy ze zasedání zastupitelstva ve smyslu § 11 odst. 2 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím (povinnost zveřejňovat informace na základě zvláštního zákona v předem stanovených pravidelných obdobích až do nejbližšího následujícího období), a nezakládá tedy možnost omezit právo na informace s poukazem na § 97 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (povinnost obce informovat občany o činnosti orgánů obce).“*
- c) by tím byla porušena ochrana práv třetích osob k předmětu práva autorského (tady problém s poskytováním plánů architektonických děl) – dnes provázáno na § 14a

Svobodný přístup k informacím-kdy ne

- § 11: (3) Informace, které získal povinný subjekt od třetí osoby při plnění úkolů v rámci kontrolní, dozorové, dohledové nebo obdobné činnosti prováděné na základě zvláštního právního předpisu, podle kterého se na ně vztahuje povinnost **mlčenlivosti** anebo jiný postup chránící je před zveřejněním nebo zneužitím, se neposkytují. Povinný subjekt poskytne pouze ty informace, které při plnění těchto úkolů vznikly jeho činností. (příklad ombudsman – neposkytne spis, ale zveřejní obecné závěry).

Svobodný přístup k informacím-kdy ne

- (4) Povinné subjekty dále neposkytnou informace o
 - a) probíhajícím trestním řízení,
 - **b) rozhodovací činnosti soudů (nově s výjimkou pravomocných rozsudků):** Rozsudek MěS v Praze ze dne 23. 2. 2007, sp. zn. 10 Ca 144/2005, podle nějž i před účinností novely InfZ vydané pod č. 61/2006 Sb. byly soudy povinny poskytovat na žádost anonymizovaná znění svých pravomocných rozsudků (2007/8 – publ. pod č. 1270)
 - c) plnění úkolů zpravodajských služeb
 - d) přípravě, průběhu a projednávání výsledků kontrol v orgánech Nejvyššího kontrolního úřadu,
 - e) činnosti příslušné organizační složky Ministerstva financí podle zvláštního právního předpisu.

Svobodný přístup k informacím-kdy ne

- Další výluka: § 2/4: *„Povinnost poskytovat informace se netýká dotazů na názory, budoucí rozhodnutí a vytváření nových informací.“*

Svobodný přístup k informacím-kdy ne

- Vyloučeno je poskytnutí informací chráněných zákonem č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů
- Osobní údaje je navíc obecně třeba vyvažovat s čl. 17/5 LZPS: řešeno v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 6. 2008, sp. zn. 5 As 53/2007

Rozsudek NSS 5 As 53/2007

- I. Svoboda projevu, jakož i právo na informace, nejsou bezbřehé a jsou nutně omezeny chráněnými zájmy dle čl. 17 odst. 4 Listiny, ostatními ústavně zaručenými právy a svobodami (čl. 10 Listiny), jakož i dalšími pravidly pro možná omezení práva na informace dle čl. 17 odst. 5 Listiny. Tak tomu je i v případě aplikace § 10 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím.

II. Údaje o daňových subjektech, jimž bylo prominuto příslušenství daně, identifikovaných jménem, příjmením, datem narození, bydlištěm, a údaje o částkách, které těmto subjektům byly prominuty, bezpochyby podávají obraz o jejich majetkových poměrech, byť se jedná o obraz částečný a neúplný. I z těchto informací ale může příjemce získat znalost nejen o existenci a výši příslušenství daně, ale i zprostředkovaně povědomost o daňové povinnosti, potažmo daňovém základu dotčeného daňového subjektu.

Rozsudek NSS 5 As 53/2007

- III. Majetkové poměry fyzických a právnických osob tvoří zejména jejich příjmy, které mohou být peněžité, ale i naturální, vlastnictví bytů, nebytových prostor a jiných nemovitých věcí, peněžních prostředků, pohledávek, majetkových práv apod. Za majetkové poměry fyzických a právnických osob lze za daných okolností považovat nejen aktiva, nýbrž i jejich pasiva, a je bez významu, zda jsou tyto závazky vůči soukromoprávním subjektům či vůči státu.

IV. Při střetu zájmu soukromého (tj. zájmu fyzických a právnických osob na důvěrnosti určitých informací) a zájmu veřejného (tj. zájmu ostatních spoluobčanů na tom, aby nebyly, resp. z jakého důvodu byly, poskytovány úlevy ve formě prominutí příslušenství daně např. těm, kdo to nepotřebují) požívá větší ochrany zájem soukromý před zájmem veřejným. Poskytnutí informací stran § 55a zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, je chráněno osobnostními právy zakotvenými přímo v čl. 10 odst. 2 a 3 Listiny a převážná část těchto informací týkající se fyzických osob je chráněna již jako osobní údaje dle zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, popř. jejich sdělení výslovně brání § 10 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím.

Ještě k osobním údajům

- Pro samosprávy je zajímavý rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 8. 2004, sp. zn. 2 As 6/2004: *„Informace o výši individuálních odměn vyplacených konkrétním uvolněným funkcionářům obce z rozpočtu obce jsou osobními údaji ve smyslu ustanovení § 4 písm. a) zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, na jejichž poskytnutí se zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve zákona č. 101/2000 Sb., podle svého ustanovení § 2 odst. 3 nevztahuje. I v případě, že je jméno a příjmení příjemců odměny anonymizováno a u odměny je uvedena pouze funkce příjemce, se jedná o osobní údaj, jestliže informace o zastávané funkci umožňuje, byť nepřímou, identifikaci subjektu údajů.“*

Svobodný přístup k informacím-kdy ne

- **Vztah ke StZ:** Rozsudek MěS v Praze ze dne 30. 5. 2007, sp. zn. 5 Ca 126/2006, znovu opakující, že nelze směřovat právo na svobodný přístup k informacím a právo na přístup k informacím obsaženým v územně plánovací dokumentaci dle § 133 starého StZ (2007/9 – publ. pod č. 1300)

Svobodný přístup k informacím-kdy ne

- **Vztah ke starému SpŘ:** Rozsudek NSS, sp. zn. 5 A 158/2001 (Sb. NSS 2004/5, pod č. 204), podle nějž je ustanovení § 23 starého SpŘ o nahlížení do spisů zvláštním ustanovením k zákonu č. 106/1999 Sb., vylučujícím dle jeho § 2 odst. 3 aplikaci tohoto zákona, a tedy i volný přístup k informacím, z důvodu jejich založení do správního spisu.
- **Vztah k novému SpŘ:** rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 8. 2008, sp. zn. 2 As 38/2007: *„Nahlížení účastníka řízení do spisu podle § 38 správního řádu z roku 2004 je natolik komplexně upraveným specifickým postupem poskytování informací, že je subsumovatelné pod § 2 odst. 3 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím (ve znění před novelou provedenou zákonem č. 61/2006 Sb.), z něhož plyne, že zákon o svobodném přístupu k informacím se nevztahuje na poskytování informací podle zvláštního právního předpisu.“*

Ještě k nahlížení do spisu

- Dříve § 23, dnes § 38/2 SpŘ: *„Jiným osobám správní orgán umožní nahlédnout do spisu, prokáží-li právní zájem nebo jiný vážný důvod a nebude-li tím porušeno právo některého z účastníků, popřípadě dalších dotčených osob anebo veřejný zájem.“*
- Vágní pojmy pod dohledem správního soudnictví: rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 3. 2005, sp. zn. 5 A 12/2002: *„Rozhodnutí, kterým správní orgán podle § 23 odst. 2 správního řádu nepovolí či omezí nahlížení do spisu jiné osoby, podléhá soudnímu přezkumu ve správním soudnictví (§ 65 odst. 2 s. ř. s.).“*

Svobodný přístup k informacím – jak ne

- Při omezení poskytnutí se provede vyškrtnutí, tzn. pořád platí příkaz poskytnout informace, všechny kromě neposkytnutelné části, to co orgán neposkytne, neposkytne proto, že nesmí, ne, že nechce – ústavní zásada dělat, jen co je mu uloženo!
- Podle judikatury postačuje např. začernění osobních údajů, nelze neposkytnout celý dokument tam, kde takové začernění stačí.
- Plyne to i z § 12: *„Všechna omezení práva na informace provede povinný subjekt tak, že poskytne požadované informace včetně doprovodných informací po vyloučení těch informací, u nichž to stanoví zákon. Právo odepřít informaci trvá pouze po dobu, po kterou trvá důvod odepření. V odůvodněných případech povinný subjekt ověří, zda důvod odepření trvá.“*

Svobodný přístup k informacím – jak ne

- rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 5. 2008, sp. zn. 1 As 17/2008: *„Informací podle zákona o svobodném přístupu k informacím není selektivní sdělení obsahu smlouvy, nýbrž text smlouvy v její celistvosti jako takový. Jestliže žadatel požádal o poskytnutí informace kopií smlouvy, na jejíž obsah se nevztahuje ochrana obchodního tajemství, je povinný subjekt povinen pořídit fotokopii, případně jinak hodnověrným způsobem poskytnout žadateli obsah smlouvy v kompletní podobě. „*

Svobodný přístup k informacím – jak?

- Žádost o informace
- Postup při podávání a vyřizování
- Odkaz na zveřejněnou informaci
- Rozhodnutí o odmítnutí
- Odvolání
- Soudní přezkum
- Stížnost na postup při vyřizování

Žádost o informace

- Možno podat ústně, písemně i elektronicky (§ 13/1)
- Pokud není žadatel s odpovědí na ústně podanou žádost spokojen(a), musí podat žádost písemně (§ 13/2) – tzn. i elektronicky, jen u nich je formalizován postup (§ 13/3)
- Pravidla dále uvedená platí pro žádosti písemné (včetně elektronických)

Postup při podávání a vyřizování

- Žádost je podána dnem, kdy ji obdržel úřad (§ 14/1)
- Aby se jednalo o žádost podle ZSPI, musí z ní být zřejmé (§ 14/2):
 - Od koho chce informaci
 - Že chce inf. na základě zákona o SPI
 - Kdo je (jméno a příjmení, datum narození, adresa; příp. identifikace právnické osoby)
- Elektronicky na el. podatelnu (§14/3-ve vazbě na § 2 písm. y) zákona č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu, ve znění zákona č. 440/2004 Sb.)– pokud existuje

Postup při podávání a vyřizování

- Úřad po obdržení žádosti
 - Vyzve žadatele k doplnění či upřesnění žádosti (lhůta 7 dnů, žadatel musí reagovat do 30 dnů) - § 14/5 a)
 - Pokud není žádost doplněna, upřesněna nebo se požadované inf. nevztahují k působnosti úřadu, žádost je odložena nebo odmítnuta
 - Odkáže na zveřejněnou informaci - § 6
 - Informace poskytne - § 14/5 d)
 - O postupu při poskytování se pořizuje záznam - § 14/6

Odkaz na zveřejněnou informaci

- Pokud dotaz směřuje k informaci, jež byla zveřejněna ze zákona nebo v návaznosti na dřívější žádost (§ 6):
 - Úřad co nejdříve (do 7 dnů) sdělí žadateli údaje umožňující vyhledání a získání inf.
 - Pokud žadatel trvá na poskytnutí informace, úřad mu ji poskytne

Lhůty k poskytnutí informace

- 15 dní (§ 14/5 d)
- Lze prodloužit ze závažných důvodů maximálně o deset dnů (§ 14/7)
- Žadatel musí být o prodloužení a důvodech informován
- Závažné důvody jsou:
 - Pokud jsou inf. v jiných úřadovnách
 - Inf. jsou vzájemně oddělené
 - Konzultace mezi složkami úřadu

Rozhodnutí o odmítnutí

- Pokud není žádosti vyhověno (i z části), musí být vydáno rozhodnutí o odmítnutí žádosti (§ 15)
- Původní text zákona obsahoval fikci rozhodnutí o odmítnutí, pokud úřad v dané lhůtě nevydal rozhodnutí o odmítnutí ani neposkytl informace
- Žadatel pak měl možnost podat odvolání proti fiktivnímu rozhodnutí

Odvolání - § 16

- Podává se tomu úřadu, který rozhodl o odmítnutí poskytnutí
- Tento do 15 dnů od podání odvolání postoupí nadřízenému orgánu
- Nadřízený orgán rozhodne do 15 dnů (Ihůtu nelze prodloužit)
- Rozklad - tam kde chybí nadřízený orgán, rozhoduje hlava úřadu

Soudní přezkum

- Rozhodnutí o odvolání je přezkoumatelné soudem ve správním soudnictví (§ 16/4)
- Struktura správního soudnictví
- Postupuje se podle zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, v platném znění
- Lhůta k podání žaloby – 2 měsíce od doručení rozhodnutí o odvolání
- Podává se ke krajskému soudu příslušnému podle sídla úřadu – tedy Krajský soud v Brně
- Pro žadatele není nutné zastoupení advokátem

Soudní přezkum

- Soud zkoumá (po posouzení přípustnosti), zda jsou dány důvody pro odmítnutí žádosti
- Pokud nejsou takové důvody:
 - Zruší rozhodnutí o odvolání a rozhodnutí o odmítnutí žádosti
 - Úřadu nařídí požadované informace poskytnout

Soudní přezkum

- Pokud je některá ze stran s rozsudkem nespokojena – lze podat kasační stížnost, a to prostřednictvím krajského soudu
- Stěžovatel musí být zastoupen advokátem (pokud nemá - on nebo jeho pracovník - právnické vzdělání)
- Lhůta dvou týdnů od doručení rozsudku (§ 106/2 s. ř. s.)
- Obvykle neprobíhá jednání
- Úkolem NSS je mj. sjednocovat rozhodovací praxi a vydávat stanoviska

Řízení před Nejvyšším správním soudem

- Kasační stížnost lze podat pouze ze zákonem daných důvodů (§ 103/1 s. ř. s.):

„(1) Kasační stížnost lze podat pouze z důvodu tvrzené

- a) nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení,*
- b) vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytykanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit; za takovou vadu řízení se považuje i nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost,*
- c) zmatečnosti řízení před soudem spočívající v tom, že chyběly podmínky řízení, ve věci rozhodoval vyloučený soudce nebo byl soud nesprávně obsazen, popřípadě bylo rozhodnuto v neprospěch účastníka v důsledku trestného činu soudce,*
- d) nepřezkoumatelnosti spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popřípadě v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé,*
- e) nezákonnosti rozhodnutí o odmítnutí návrhu nebo o zastavení řízení.“*

Stížnost na postup při vyřizování žádosti o informaci - § 16a

- Podává se pokud
 - Nesouhlasí s odkazem na zveřejněnou inf.
 - Úřad nereaguje v zákonem stanovených lhůtách
 - Inf. byly poskytnuty pouze částečně a o zbytku nebylo rozhodnuto
 - Nesouhlasí s výši úhrady nákladů či odměny

Podání stížnosti - § 16a

- Lze podat ústně i písemně
- O ústní stížnosti, kterou nelze ihned vyřídit, se sepíše písemný záznam
- Podává se do 30 dnů od doručení sdělení či uplynutí zákonné lhůty
- Rozhoduje o ní nadřízený orgán
- Úřad postoupí nadřízenému org. stížnost do 7 dnů, pokud jí sám zcela nevyhoví

Rozhodnutí o stížnosti - § 16a

- Nadřízený orgán
 - Postup úřadu potvrdí
 - Prikáže úřadu, aby žádost vyřídil (do 15 dní)
 - Usnesením věc převezme a informace poskytne sám nebo vydá rozhodnutí o odmítnutí žádosti
 - Pokud jde o úhrady – může snížit či přikázat zjednání nápravy

Úhrada nákladů - § 17

- Úřady mohou požadovat úhradu v max. výši nákladů spojených s pořízením kopií, opatření technických nosičů dat a odesláním
- Může požadovat i úhradu za mimořádně rozsáhlé vyhledání informací
- Musí to být oznámeno žadateli před poskytnutím informace (výše a způsob vyčíslení) – jinak nelze požadovat úhradu
- Žadatel musí zaplatit do 60 dnů

Po poskytnutí

- Zveřejnění poskytnuté informace § 5/3 (novinka dle 61/2006):

„Do 15 dnů od poskytnutí informací na žádost povinný subjekt tyto informace zveřejní způsobem umožňujícím dálkový přístup. O informacích, poskytnutých v jiné než elektronické podobě, nebo mimořádně rozsáhlých elektronicky poskytnutých informacích postačí zveřejnit doprovodnou informaci vyjadřující jejich obsah.“

Výroční zpráva - § 18

- Zveřejňuje každý úřad vždy do 1.března následujícího roku za předchozí kalendářní rok
- Obsahuje zejm.:
 - Počet žádostí a rozhodnutí o odmítnutí
 - Počet podaných odvolání
 - Opis podstatných částí rozsudků soudů
 - Počet stížností
 - Počet licencí

Povinnost mlčenlivosti

Umožnění přístupu k inf. nebo poskytnutí infcí podle tohoto zákona není porušením povinnosti zachovávat mlčenlivost uložené zvláštními zákony

Otázky a komentáře

pavel.molek@law.muni.cz

Svobodný přístup k informacím pro
Fakultu sociálních studií - 9.12.2008

Děkuji za pozornost...

Svobodný přístup k informacím pro
Fakultu sociálních studií - 9.12.2008